

Katrina Kasırgasında Bir Medea: Jesmyn Ward'ın Kasırga Tutulması Adlı Romanında Medea Mitinin Yansıması

A Medea in Hurricane Katrina: Reflection of the Medea Myth in Jesmyn Ward's Novel Salvage The Bones

ÖZET

Amerikalı yazar Jesmyn Ward, 2011 yılında kaleme aldığı *Kasırga Tutulması* (Salvage the Bones) adlı romanında Afrikalı Amerikalı bir ailenin Katrina Kasırgası sırasında yaşadıklarını, aile, sevgi, annelik ve Afrikalı Amerikalı kimliği üzerinden aktarmaktadır. *Kasırga Tutulması*, Yunan mitolojisinde yer alan Medea mitini dönüştürerek yeniden üretmektedir. Bu çalışmanın amacı Jesmyn Ward'ın *Kasırga Tutulması* (Salvage the Bones) adlı romanında yer alan Medea mitine ait yansımaların karşılaştırmalı edebiyat verilerinden yararlanarak metinlerarasılık bağlamında incelemesidir. Metinlerarasılık, metinler arasındaki ilişkiyi açıklayan bir kavramdır. Metinlerarasılık açısından tüm metinler kendilerinden önce gelen metinler, kavramlar, çeşitli dilsel ve kültürel unsurlar ile bağlantılıdır. Yunan mitolojisinin en karmaşık karakterlerinden olan Medea, çekiciliğini yüz yıllar boyu yitirmemiş edebiyat ve sanat tarihinin her döneminde yeniden üretilmiştir. Metinlerarasılık kuramının yöntemleri alıntı, gönderge, anıştırma, alaycı dönüştürme, pastiş, kolaj, bricolaj, palimpsest, parodi ve yenidenyazım biçiminde sıralanabilir. Jesmyn Ward'ın romanında Medea mitini yeniden üretirken daha çok alıntı, anıştırma, gönderge ve yeniden yazım yöntemlerine yer verdiği görülmektedir. Medea miti, yoğun olarak Edith Hamilton'ın *Mitoloji* (Mythology: Timeless Tales of Gods and Heroes) adlı kitabına yapılan alıntı ve göndermelerle romana dâhil edilmektedir. Medea romanın karakterlerinden birine dönüşerek Esch'in hikâyesinde yeniden yaşam bulmaktadır. Roman boyunca Medea, başkahraman Esch, pitbul köpeği China ve Katrina Kasırgası arasında annelik, yaşam ve ölüm kavramları bağlamında özdeşim kurulduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Jesmyn Ward, karşılaştırmalı edebiyat, Kasırga Tutulması, Medea, metinlerarasılık.

ABSTRACT

In *Salvage the Bones*, written in 2011, American author Jesmyn Ward conveys the experiences of an African American family during Hurricane Katrina through family, love, motherhood and African American identity. *Salvage the Bones* transforms and reproduces the myth of Medea in Greek mythology. The aim of this study is to examine the reflections of the Medea myth in Jesmyn Ward's novel *Salvage the Bones* in the context of intertextuality, using comparative literature data. Intertextuality is a concept that explains the relationship between texts. In terms of intertextuality, all texts are connected to previous texts, concepts, and various linguistic and cultural elements. Medea, one of the most complex characters of Greek mythology, has not lost its appeal for centuries and has been reproduced in every period of literature and art history. The methods of intertextuality theory can be listed as quotation, reference, allusion, sarcastic transformation, pastiche, collage, bricolage, palimpsest, parody and rewriting. While reproducing the Medea myth in her novel, Jesmyn Ward mostly uses quotation, allusion, reference and rewriting methods. The Medea myth is included in the novel extensively with quotes and references to Edith Hamilton's book *Mythology: Timeless Tales of Gods and Heroes*. Medea comes to life again in Esch's story by turning into one of the characters of the novel. Throughout the novel, Medea, the protagonist Esch, family's pit bull dog China, and Hurricane Katrina are identified in terms of motherhood, life and death.

Keywords: Comparative literature, intertextuality, Jesmyn Ward, Medea, Salvage the Bones.

GİRİŞ

Amerikalı yazar Jesmyn Ward, 2011 yılında kaleme aldığı *Kasırga Tutulması* (Salvage the Bones) adlı romanında Afrikalı Amerikalı bir ailenin Katrina Kasırgası sırasında yaşadıklarını, aile, sevgi, annelik ve Afrikalı Amerikalı kimliği üzerinden aktarmaktadır. *Kasırga Tutulması*, Yunan mitolojisinde yer alan Medea mitini dönüştürerek yeniden üretmektedir. Bu çalışmanın amacı Jesmyn Ward'ın *Kasırga Tutulması* (Salvage the Bones) adlı romanında yer alan Medea mitine ait yansımaların karşılaştırmalı edebiyat verilerinden yararlanarak metinlerarasılık bağlamında incelemesidir.

Arzu Yetim¹
Berrin Demir²

How to Cite This Article

Yetim, A. & Demir, B. (2023).
"Katrina Kasırgasında Bir Medea:
Jesmyn Ward'ın Kasırga
Tutulması Adlı Romanında Medea
Mitinin Yansıması" International
Social Sciences Studies Journal,
(e-ISSN:2587-1587) Vol:9,
Issue:116; pp:8942-8950. DOI:
<http://dx.doi.org/10.29228/sss.72798>

Arrival: 01 September 2023
Published: 25 October 2023

Social Sciences Studies Journal is
licensed under a Creative
Commons Attribution-
NonCommercial 4.0 International
License.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Eskişehir, Türkiye. ORCID: 0000-0001-7596-4101

² Öğr. Gör. Dr., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Rektörlük, Kütahya, Türkiye. ORCID: 0000-0002-4746-2785

Bu bağlamda ilk olarak Metinlerarasılık kavramının tanımlanmasında fayda vardır Metinlerarasılık, metinler arasındaki ilişkiyi açıklayan bir kavramdır. Metinlerarasılık açısından tüm metinler kendilerinden önce gelen metinler, kavramlar, çeşitli dilsel ve kültürel unsurlar ile bağlantılıdır. Zengin'e göre, "Bir olgu olarak metinlerarasılık, kimi zaman bir metnin farklı alanlara ve kültürel alanlara ait diğer metin ve/veya söylemlerle olan bir dizi ilişkisi olarak tanımlanmaktadır (Zengin, 2016: 299). Aktulum'un belirttiği gibi; metinlerarasılık kuramı her metnin kendinden önceki metinlerden göndergeler taşıdığı ve kendinden sonraki metinlere göndergeler sağlayacağı düşüncesi üzerine kurulmuştur (Aktulum, 2000: 18). Dolayısıyla metinlerarasılık farklı metinler arasındaki bir iletişim olarak görülmektedir. İnsanlar arasındaki iletişim gibi metinler arasındaki iletişim de çok sesliliğe ve çok anlamlılığa olanak sağlamaktadır. Metinlerarasılık;

Bir metnin önceki kelimelere, kavramlara, çağrışımlara, kodlara, geleneklere, bilinçdışı uygulamalara ve metinlere bağımlılığı olarak tanımlanmaktadır. Her metin, bilerek ya da bilmeyerek, önceki kültürün uçsuz bucaksız arşivinden ödünç alınan bir ara metindir. Metinler(arasılık) terimi, parantezlerle birlikte, bu kaçınılmaz tarihsel metinlerarasılığın koşullandırdığı metinsellik duygusunu yakalar (Leitch, 2001: 21).

Metinler arasında tarihsel ve kaçınılmaz bir ilişki bulunmaktadır. Mieke Bal, metinlerarasılığı izinin sürülebileceği kaynaklardan akılcıca dramatize edilmiş, tersine çevrilmiş ve parodileştirilmiş pasajlar olarak tanımlamaktadır (Bal, 2009: 69). Metinlerarasılık olgusunun kavram olarak ortaya çıkışı 20. Yüzyılda gerçekleşmiştir, ancak metinlerarası ilişkiler edebiyat ve sanat tarihinin en eski dönemlerinden bu yana var olmuştur. Charles de Gaulle'ün "Beni kimin etkilediğini sormayın. Aslan sindirdiği kuzulardan oluşur ve ben hayatım boyunca okudum" ifadesinin tüm okurlar için olduğu gibi özellikle yazar ve sanatçılar için geçerli olduğu anlaşılmaktadır. Yazar ve sanatçıların aynı zamanda okur olmasıyla metinler tüketilip sindirilmekte ve yeni bir metin ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda metinlerarasılık kavramının alımlama estetiği ile ilişkisi söz konusudur. "Öyleyse metinlerarasılık, metinsel bir olgu/etki olmak yanında metnin göndergeselliğini etkileyen bir dizi dış etkenin (toplumsal, tarihsel, siyasal vb. koşullar) göz önünde bulundurulmasını da gerektirmektedir" (Aktulum, 2018: 237). Worton ve Still'e göre, bir metin hermetik veya kendi kendine yeten bir bütün olarak var olamaz ve dolayısıyla kapalı bir sistem olarak işlev görmez. Bu durum iki nedenden kaynaklanmaktadır. İlki metin yazarının kendisinin öncelikle bir okur olmasıdır. Bu nedenle sanat eseri kaçınılmaz olarak her türden göndermeler, alıntılar ve etkilerle doludur. İkinci neden bir metnin ancak bazı okuma süreçleriyle elde edilebilmesidir. Okur, okuma anında önceden okuduğu metinleri yeni metne dâhil etmektedir (Worton ve Still, 1990: 1-2). Worton ve Still metinlerarasılığın oluşumunda okuma sürecinin rolünü vurgulamaktadır. Aktulum'a göre de bir metinlerarası göndergenin yorumlanabilmesi önemli ölçüde okurun katılımını gerektirir (Aktulum, 2000: 167). Metinlerarasılık ve okuma eylemi arasındaki ilişkiye dikkate çeken bir başka araştırmacı Graham Allen'dir. Allen'a göre; "okuma eylemi bizi bir metinsel ilişkiler ağına sürükler. Bir metni yorumlamak, onun anlamını ya da anlamlarını keşfetmek, bu ilişkilerin izini sürmektir. Okuma böylece metinler arasında geçiş yapma süreci haline gelir (Allen, 2000: 1). Gérard Genette'ye göre metinlerarasılık, alıntı yapma, ima etme ve intihal uygulamalarını da içeren "bir metnin diğerinin içinde fiilen bulunmasıdır" (Genette, 1997: 2).

Metinlerarasılık terimi ilk olarak 1966 yılında Julia Kristeva tarafından "Sözcük, Diyalog ve Roman" adlı makalesinde ortaya konmuştur. Kristeva'nın metinlerarasılık üzerine görüşlerinin biçimlenmesinde Rus Biçimcilerin ve Mikhail Bahtin'in söyleşimcilik kuramının etkisi olduğu bilinmektedir. Rus Biçimciler arasında yer alan Viktor Shklovsky, edebî eserlerin başka eserler ile ilişkileri çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğini savunmuştur (Rose, 1995: 110). Rus Biçimcilerden ayrı olmakla beraber benzer çıkış noktasına sahip olan Mikhail Bahtin, Kristeva'nın edebiyat kuramının oluşmasında açık bir etkiye sahiptir: "bir sözcenin başka sözcülerle ilişki halinde olmadan, belli oranda birbirlerini etkilemeden var olamayacağı görüşü söyleşimciliğin, dolayısıyla da bu görüşten etkilenen Kristeva'nın metinlerarası kavramının kökeninde bulunur. İki sözcük arasındaki her tür ilişki söyleşimsel yani metinlerarası bir ilişkidir" (Aktulum 2000: 25). Rifat'a göre; "Bahtin, söylemlerin tarihsel, toplumsal, kültürel, geçmişleri ve çevreleriyle birlikte ele alınması gerektiğine inanır; böylece bir metnin hem kendinden önceki metinlerle hem de bu metni okuyanların yaratacakları metinlerle çoksesli bir ilişki içinde bulunduğunu belirtir" (Rifat, 2012: 163). Bahtin her sözcüğün kendisinden önce söylenmiş olan sözcüklerle iletişim halinde olduğunu vurgular: "Söylemin diyalojik yönelimi, kuşkusuz her söylemin özelliği olan bir fenomendir. Yaşayan her söylemin doğal yönelimidir. Sözcük, nesneye uzanan çeşitli rotaların tümünde, yöneldiği tüm doğrultularda, yabancı bir sözcükle karşılaşır; üstelik bu yabancı sözcükle canlı, gerilim yüklü bir etkileşime girmekten geri duramaz" (Bahtin, 2014: 54). Bahtin'e göre bu durumdan kaçınılmaz olan tek kimse ilk insan Adem'dir. Metinlerarasılık bağlamında ele alındığında Bahtin'in sözcük ve dolayısıyla dil için yaptığı bu belirlemenin metinler için geçerli olduğu anlaşılmaktadır. Nasıl ki tüm sözcüklerle başka sözcükler ile kaçınılmaz bir ilişki içerisindeyse başka metinlerle ilişki içerisinde olmayan bir metin düşünülemez. Bahtin'in söyleşimcilik kuramından hareketle Kristeva metinlerin birbiriyle bağıntısına odaklanmıştır. Kristeva'ya göre "her metin bir

alıntılar mozaik gibi oluşur, her metin kendi içinde başka bir metnin erimesi ve dönüşmesidir (Kristeva, 1981: 36). Kristeva'nın metinlerarasılık kuramında metin, sürekli bir üretim içinde olan asla tamamen bitmeyen bir üretim alanıdır. Metinlerarasılık, metni "büyüyen, gelişen, hiç bitmeyen bir süreç" olarak sunar (Irwin, 2004: 232). Kristeva, "Metinlerarasılığın çeşitli işaret sistemlerinin başkası veya başkalarına aktarılması anlamına geldiğini söyleyerek geleneksel edebî etki kavramlarına meydan okur" (Juddon, 1999: 424). Dolayısıyla, metnin yazarı tarafından diğer tüm metinlerden bağımsız olarak yazılmış ve tamamlanmış bir üretim olmadığı ortaya konmaktadır. Okuma eylemi metnin oluşumundan önce ve sonra metinlerarası ilişkilerin oluşumuna neden olmaktadır. Rifat'ın belirttiği gibi, "Metnin böyle bir üretkenliği de yalnızca dilsel boyutu inceleyen dilbilimsel bir betimlemeyle saptanamaz. Bu nedenle göstergeçözüm, üreten metin (sözceleme) ile üretilmiş metin (sözce) arasındaki ilişkileri inceler" (Rifat 1992: 56).

Metinlerarasılık kuramının yöntemleri alıntı, gönderge, anıştırma, alaycı dönüştürme, pastiş, kolaj, brikolaj, palimpsest, parodi ve yenidenyazım biçiminde sıralanabilir. Çalışmada incelenecek olan Jesmyn Ward'ın *Kasırğa Tutulması* adlı romanında Medea mitini yeniden üretirken daha çok alıntı, anıştırma, gönderge ve yeniden yazım yöntemlerine yer verdiği görülmektedir. Yunan mitolojisinin en karmaşık karakterlerinden olan Medea, çekiciliğini yüz yıllar boyu yitirmemiş edebiyat ve sanat tarihinin her döneminde yeniden üretilmiştir. Serra'nın vurguladığı gibi "[...] Şüpheli bir okuyucunun herhangi bir Medea'yı onun öncülleri ve ardıllarından bazıları veya tümüyle bağdaştırması her zaman mümkün olacaktır. Medea metinlerarası bir kahramandır: Hikâyesindeki sınırlı sayıdaki hamlelerin her biri edebiyat tarihinde birçok kez belirlenmiştir" (Serra, 1993: 46). Serra, Medea karakterinin metinlerarası doğasını vurgularken, Medea'nın hem kendinden önceki karakterlerden etkilendiğini hem de kendinden sonra gelen karakterleri etkilediğini vurgulamaktadır. Dolayısıyla bir ilk Medea'dan ya da son Medea'dan söz etmek neredeyse olanaksızdır.

Yunan Mitolojisinde Medea Miti

Yunan mitolojisinde zekâsı ve büyü yeteneği ile bilinen Medea, güneş tanrısı Helios'un torunu, Kolkhis kralı Aietes'in kızıdır. Medea aynı zamanda tanrıça Kirke'nin yeğeni ve Yunanlı kahraman İason'un karısıdır. Medea'nın Hekate'nin kızı olduğu da rivayet edilmektedir. Medea miti, Helenlerin, Yunan medeniyeti öncesi Yunanistan ve Anadolu'da var olan Pelasglar ile mücadelelerini, eski inançlar ile Olympos tanrıları arasındaki dönemi anlatan mitler arasındadır (Yetim, 2019: 1). Medea miti ayrıca, İason ve Argonotlar miti ile birlikte ele alınmaktadır. Anlatıya göre Yunanlı kahraman İason, amcası tarafından elinden alınmış olan tahtı geri kazanabilmek için imkânsız bir deniz yolculuğuna çıkar. Homeros *Odysseia*'da, İason'un gemisi Argo'dan söz etmektedir: "Ama bir tanesi aşabildi bu kayayı denizde yüzen gemilerden, dillere destan Argo gemisiydi bu da, aştı kayayı Aietes'in ülkesinden dönerken, dalgalar onu engin kayaların üstüne atmıştı ya, neyse, bereket İason'u seviyordu da Hera, kurtardı gemiyi" (Homeros, 2008: 216). İason'un babası Aison'u öldüren Pelias, İolcus tahtını ele geçirmiştir. Pelias, tahtı geri alabilmesinin şartı olarak İason'dan Altın Post'u getirmesini ister. İason, Argo adlı gemisi ile daha sonra Argonotlar olarak anılacak çok sayıda kahraman ile birlikte Kolkhis'e ulaşmak üzere yola çıkar. Kolkhis kralı Aietes, Altın Post'u İason'a vermeyi kabul eder ancak İason'un yerine getirmesi gereken bir dizi görev vardır. İason'un imkânsız görevleri, burunlarından ateş püskürten tunç toynaklı boğaları boyunduruğa vurmak ve bir tarlayı sürüp tarlaya buğday yerine Aietes'in vereceği ejder dişlerini ekmek ve ekilen tarladan çıkacak devleri öldürmektir. İason, Kolkhis prensesi Medea'nın kendisine verdiği sihirli nesnelere ile tüm görevleri yerine getirir. Ancak Aietes sözünü tutmaz, İason yanında Medea olduğu halde Altın Postu çalarak Kolkhisten kaçar. Medea'nın peşlerine düşen babasını uzaklaştırmak için kardeşi Apsyrtos'u öldürüp parçalarını denize attığı şeklinde anlatılar bulunmaktadır. İolcus'a dönen İason, tahtı alabilmek için Altın Postu amcası Pelias'a verir ancak tahtı geri alamaz. Bunun üzerine Medea büyü gücünü kullanarak Pelias'ı kendi kızlarına öldürtür. Bu olayın ardından İason ve Medea bir kez daha kaçmak zorunda kalır ve Korinthos'a sığınır. İason ve Medea'nın bazı anlatılara göre iki oğlu, bazı anlatılara göre ise yedi kızı ve yedi oğlu olur. Korinthos kralı Kreon kızı Kreusa'yı (ya da Glauke) İason ile evlendirmek ister. Kreon, Medea ve oğullarını sürgün eder. Medea, İason'dan ihanetinin intikamını almak için İason'un yeni karısına oğulları ile zehirli armağanlar gönderir. Kreusa'yı kurtarmaya çalışan babası Kreon da kızıyla birlikte ölür. Medea, daha sonra eve dönen oğullarını da öldürür ve büyükbabası Helios'un gönderdiği ejderhalar tarafından çekilen sihirli bir arabayla Atina'ya kaçar (Yetim, 2019: 39-40). Medea'nın çocuklarının ölümü ile ilgili farklı anlatılar bulunmaktadır. Medea'nın çocuklarını ölümsüz yapmaya çalışırken yanlışlıkla öldürdüğü ve Medea'nın çocuklarını Kreon'un ailesinin ya da Korinthosluların öldürdüğü şeklinde iki yaygın anlatıya rastlanmaktadır. McCallum-Barry'nin aktardığı üzere, Eumelos "*Corinthiaca*" adlı eserinde Medea'nın Korinthoslular tarafından kraliçeleri olmak üzere davet edildiğini ve istemeden çocuklarının ölümüne sebep olduğunu yazmıştır (McCallum-Barry, 2014: 24).

Medea'nın antik dönemden günümüze çocuk katli ile özdeşleştirilmiş olması, anaerkil dönemden ataerkil döneme geçerken ana tanrıçaların yaşadığı değer yitimini örneklemektedir. Erich Neumann'a göre;

Bu dönüşüm ilkesini en açık şekilde temsil eden antik mana figürü Medea'dır. Ancak onda gerileyen anaerkillik, ataerkil prensip tarafından zaten değersizleştirilmiştir ve temsil ettiği mitsel gerçeklik kişiselleştirilmiştir, yani salt kişisel bir düzeye indirgenmiş ve dolayısıyla olumsuzlaştırılmıştır. Circe gibi o da başlangıçta bir tanrıçaydı, ancak ataerkil renkli efsanede bir cadıya dönüştü (Neumann, 2015: 288).

Medea'nın ataerkil öncesi bir ana tanrıça olduğu düşüncesi Neumann'ın Medea'yı Yüce Ana olarak adlandırdığı ilksel ana tanrıçanın özellikleri içinde değerlendirmesine neden olmuştur. Neumann, Yüce Ana'yı Jung'un anne arketipinden yola çıkarak olumlu ve olumsuz yönleri olan çift kutuplu bir dişi yaratıcı olarak yorumlar. Neumann, ana tanrıçayı ele alırken, dişilin pozitif ve negatif yönlerini kutuplaştırdığı ve A (dönüştürücü karakter) ve M (anne) olmak üzere iki eksen ile düzenlediği bir şema oluşturmuştur (Neumann, 2015: 83). Neumann, Medea'yı bu şemanın A ekseninin yani dönüştürücü karakterin negatif kutbuna yerleştirmektedir:

A Ekseninin negatif kutbunda, bazıları Astarte, Afrodit ve Artemis gibi tanrıçalar olan, ölümcül büyüün çekici ve baştan çıkarıcı figürlerini buluyoruz; Lilith, Lorelei ve diğerleri gibi bazı hayaletler ve Circe ve Medea gibi bazıları ilkel tanrıçaların kişiselleştirilmiş biçimleridir. Hepsinde felakete yol açan büyü karakteri hâkimdir (Neumann, 2015: 80-81).

Medea, çocuklarını öldürmüş olması nedeniyle Ana Tanrıça'nın hem can veren hem can alan olma özelliğini taşımaktadır. Vasillopulos'a göre, Medea çocuklarını kendi kendisine kurban etmiştir. Çocuklar, anne Medea'nın Korkunç Ana Medea'ya sunduğu kurbandır (Vasillopulos, 2014: 55).

Medea miti antik Yunan edebiyatında destanlarda, şiirlerde ve tragedyalarda sıklıkla işlenmiş, Roma edebiyatı başta olmak üzere tüm Batı edebiyatında canlılığını yitirmeyen bir konu olarak yüzyıllar boyunca tekrar yazılmıştır. Euripides'in *Medea* tragedyasının, edebiyatta Medea imgesini oluşturduğu ve kendinden sonra gelen eserleri etkilediği bilinmektedir. Euripides'ten önceki eserlerde Medea ve İason'un Korinthos'ta geçirdikleri döneme fazla yer verilmemektedir. Euripides tragedyasında Medea'ya yeniden hayat verirken mitin önceki varyasyonlarında rastlanmayan motifler eklemiştir. Medea'nın çocuklarını İason'un ihanetine karşılık öç almak için öldürmesinin Euripides'in bir eklemesi olduğu düşünülmektedir. Allan, Medea'nın başka bir kadın için terk edilmesi motifinin de Euripides'e ait olduğunu, böylece Euripides'in Medea'nın evlat cinayetine bir sebep yarattığını belirtmektedir (Allan, 2008: 23). Vasillopulos'a göre, "Medea bir theos, Korkunç Anne'nin bir arketipi, bir teknophonos, tüm erkek hayallerinin en kötü canavarı haline geldi çünkü yeteneklerine layık bir kadın olamadı (Vasillopulos, 2014: 49). Paglia, Euripides'in *Medea*'sında ataerkil düzenin öteki konumundaki bir kadın tarafından sarsılışına dikkat çekmektedir: "Yurttaşlık, öç alıcı biçimde toplumun mağrur hiyerarşilerini yerinden eden ve ortadan kaldıran, cinsel bakımdan müphem, büyü yapan bir yabancı tarafından geçersiz kılınır" (Paglia, 2014: 123). Medea, ataerkil kültürün ideolojik süzgecinden geçerek büyü gücü ve çocuk katli ile ön plana çıkmış, Antik Yunan'dan günümüze kötücül bir karakter olarak ulaşmıştır.

Çalışmada incelenen Jesmyn Ward'ın *Kasırğa Tutulması*'nda, Medea miti yoğun olarak Edith Hamilton'ın *Mitoloji* (Mythology: Timeless Tales of Gods and Heroes) adlı kitabına yapılan alıntı ve göndermelerle romana dâhil edilmektedir. Hamilton, ilk kez 1942 yılında yayımlanan ufuk açıcı eseri ile Yunan ve Roma mitolojisine ilginin artmasına aracı olmuştur. *Mitoloji*'den önce *Yunan Yolu* ve *Roma Yolu* adlı iki eser vermiş olan Hamilton, eserlerinde mitlerin kökenini ve kültürel bağlamını ele almaktadır. *Mitoloji*, Hamilton'ın edebiyat eleştirmeni olarak kişisel seçimini ve içinde bulunduğu dönemin yaklaşımını yansıtan bir mitler, efsaneler ve öyküler seçkisi sunmaktadır. Hamilton, *Mitoloji*'yi yazma amacını "Umudum, klasikleri bilmeyenlerin bu şekilde sadece mitler hakkında bilgi edinmekle kalmayıp, aynı zamanda onları anlatan, iki bin yıldan fazla bir süredir, ölümsüz olduklarını kanıtlayan yazarlar hakkında da biraz fikir sahibi olmalarıdır" sözleriyle açıklamaktadır (Hamilton, 2013)³. Edith Hamilton eserinde, Homeros, Hesiod, Pindar, Aeschylus, Sofokles, Euripides, Ovidi, Virgil, Apollodorus gibi Yunan ve Roma yazarlarından anlatıları kendi süzgecinden geçirerek aktarmaktadır. Hamilton'ın anlatımında erkek egemen toplumda ayakta kalmaya çalışan kadınların bir ana tema olarak yer aldığı görülmektedir. Dolayısıyla Hamilton, Yunan tanrı ve tanrıçalarını, ölümsüz kahramanları anlatırken kadın bakış açısıyla yaklaşmaktadır.

Kasırğa Tutulması'nda Medea Mitinin Yansıması

Jesmyn Ward'ın ilk kez 2011 yılında yayımlanan National Book Award ödülüne sahip romanı *Kasırğa Tutulması* (Salvage the Bones) Mississippi'nin körfez kıyısında yaşayan yoksul bir Afrikalı Amerikalı ailenin Katrina Kasırgası öncesi ve sonrası yaşadıkları on iki günlük süreci anlatmaktadır. Romanın başkahramanı ve anlatıcısı

³ Çalışmada Edith Hamilton'a ait *Mythology: Timeless Tales of Gods and Heroes* adlı kaynak eserin e-kitap versiyonu kullanılmaktadır, eserin bu versiyonunda sayfa numarası bulunmamaktadır.

konumunda olan Esch Batiste, on dört yaşında bir lise öğrencisidir ve hamile olduğunu henüz fark etmiştir. Esch'in annesi en küçük kardeşleri Junior'ın doğumunda ölmüştür, Esch kendini alkole veren babası ve üç erkek kardeşiyle zorlu bir hayat yaşamaktadır. Ailenin ekonomik zorlukların yanı sıra annenin ölümünün ardından duygusal bir yoksunluk içinde olduğu görülmektedir. Roman Esch'in erkek kardeşi Skeetah'nın pitbul cinsi köpeği China'nın yavrulamasıyla başlar. China'nın yavruları dünyaya gelirken, Esch ve ailesi bir yandan beklenen kasırgaya hazırlanmaktadır. Esch, China'nın doğum sürecinde kendi hamileliğini kabullenir. Esch'in bebeğinin babası ise Manny adlı bir aile dostudur. Esch ödev olarak okuduğu Edith Hamilton'ın *Mitoloji* kitabındaki Medea ve İason anlatısından etkilenmiştir. Roman boyunca Medea özdeşim kurar, yaşadığı olayları ve hissettiği duyguları Medea'nın yaşadıklarıyla karşılaştırır. Skeetah ve Manny arasında çıkan tartışmanın ardından China'nın kazanacağı bir köpek dövüşü düzenlenir. Bu dövüş Esch'in China'yı rol model olarak benimsediğini göstermesi açısından önem taşımaktadır. Katrina Kasırgası'nın Esch ve ailesinin yaşadığı kasabayı vurmasıyla kendilerini hayatta kalma mücadelesi içinde bulurlar. Tüm kasabanın yerle bir olduğu felakette China ve yavruları kaybolur. Romanın sonunda China'nın eve geri döneceğine dair umut ile Esch'in karnındaki bebek için taşıdığı umut bir arada verilmiştir. Romanda Esch, China, Medea ve Katrina Kasırgasının annelik, yaşam ve ölüm kavramları bağlamında özdeşim içerisinde oldukları görülmektedir. Jesmyn Ward, roman kahramanının Medea ile özdeşim kurması ile ilgili kendine yöneltilen soruya şu sözlerle yanıt vermektedir:

Siyah ve kadın yazarların 'öteki' olarak gettolaştırılmasına karşın, beyaz Amerikalı yazarların çalışmalarının evrensel olabilmesi ve klasik metinler üzerinde hak iddia edebilmesi beni çileden çıkarıyor. Esch'i bu klasik metinle, anti-kahraman Medea'nın evrensel figürüyle aynı hizaya getirmek ve bu geleneğin Batı edebiyat mirasımın bir parçası olduğunu iddia etmek istedim. Yazdığım hikâyeler benim topluluğuma ve insanlarıma özeldir, bu da ayrıntıların koşullarımıza özel olduğu anlamına gelir, ancak hayatta kalanın, yani vahşinin daha büyük hikâyesi aslında evrensel, insani bir hikâyedir (Hoover, 2011).

Kasırga Tutulması'nda Medea'ya yapılan ilk gönderme romanın ilk sayfalarında yer almaktadır:

Bu yaz, yani onuncu sınıfın sonunda ödevimiz Edith Hamilton'ın *Mitoloji*'si. Dünden öndeki gün okumayı bitirdiğim bölümün adı "Âşıklara Dair Sekiz Kısa Hikâye" ve burada İason ve Argonotlar anlatılıyor. İason'la buluşmaya gitmeden önce Medea da böyle mi hissetmişti? Şiddetle üzerine esip onu titreten sert bir rüzgar gibi mi? Kızıl topraklı bahçeyi işgal eden böcekler şarkı söylüyor, top atışı yapılıyor, babamın kamyonetindeki radyodan Blues tınıları yükseliyor, hepsi birden bana sesleniyordu (Ward, 2011: 19-20).

Esch'in, Manny'i göreceği için hissettiği heyecanı yansıtan bu sözleri ile Medea adeta bir karakter olarak romana dâhil edilmektedir. Esch'in hikayesini okur okumaz kendini Medea ile özdeşleştirmesi dikkat çekicidir.

[...] *Mitoloji* kitabında Medea'yı ve Altın Post'u arayışını okumaya devam ediyordum. Tanıdığım biri vardı orada. Medea, İason'a aşık olduğunda bir şey boğazımı sıkıya başlamıştı sanki. Onu görebiliyordum. Medea, İason'a yardım etmek için ona bir şeyler getiriyordu: Yenilmez olmasını sağlamak için merhemler, taşlar içinde sırlar. Büyü yapabildiği için doğal olanı doğa dışına çeviriyordu. Ama tüm gücüne rağmen İason onu şiddetli rüzgara direnemeyen genç bir çam ağacı gibi eğmişti; onu iki büklüm etmişti. Onu tanıyordum ben. Başımı kaldırdığımda Skeet kapıda, dokunsalar ağlayacakmış gibi bir haldeydi (Ward, 2011:51-52).

Esch'in Medea ile özdeşim kurduğu, "tanıdığım biri vardı orada", "onu tanıyordum ben" ifadelerinde açık bir biçimde görülmektedir. Esch, kendini *Mitoloji*'de anlatılan kadın karakterler arasından Medea'ya yakın hissetmiştir: "Umurumda olmadığını düşündüm ve mor ve yeşil kıyafetler içinde, kemik ve altın mücevherlerle Medea kadar uzun boylu olduğumu hayal ettim. Garip hissetsem de omuzlarımı dikleştirdim [...]" (Ward, 2011: 187). Esch'in ve dolayısıyla yazar Jesmyn Ward'ın Medea'yı seçmiş olması çeşitli nedenlerle açıklanabilir. Öncelikle Medea, Euripides'in tragedyasından bu yana bilinen en etkileyici trajik kahramanlardan biridir. Büyü yeteneği ve zekâsı ile ön plana çıkan Medea, tragedyada kendisine atfedilen savaşçılara özgü güçlü karakteriyle içinde yer aldığı dönemin cinsiyet rollerini tersine çevirmektedir. Romanda Medea'nın hem aşık bir kadın hem anne hem de güçlü, savaşçı yönleri ile karakterler arasında özdeşim kurulmaktadır. Esch Ward'ın Medea karakteri üzerinden kendi genç kahramanına Afrikalı Amerikalı bir Medea imgesi yüklediği söylenebilir. Esch, Medea'nın İason'a aşkı, kendisinin Manny'e âşık olmasına benzetmektedir. Başka bir kızla ilişkisi olan Manny, Medea'ya ihanet eden İason'a benzemektedir: "Bu sabah biraz okumaya çalıştım ama Altın Post'un peşine düştükleri yerde durdum. Kıpırmızı yüzü, tatlı bir acının girdabına düşüp alev alev yanan yüreğiyle yalnızca İason'u düşünen Medea dikkatimi dağıtmıştı. Tanrıça yüreğini aşkla doldurmuştu ve başka şansı kalmamıştı. Odaklanamıyordum" (Ward, 2011: 124). Medea'nın İason'a âşık olması *Mitoloji*'de şöyle anlatılmaktadır: "Gözleri Jason'ı gördüğünde,

Aşk Tanrısı hızla yayını çekti ve okunu kızın kalbinin derinlerine sapladı. Ok bir alev gibi yandı ve tatlı bir acıyla (Medea'nın) ruhunu eritti, yüzü bir bembeyaz bir kırmızı oluyordu. Şaşkınlık ve utanç içinde gizlice odasına döndü" (Hamilton, 2013). Görüldüğü gibi Ward, Hamilton'ın anlatımını benzer ifadelerle kendi eserine aktarmaktadır. Hamilton ise, Medea ile İason'un Kolkhis'teki yaşantısı ile ilgili bölümü Euripides'in *Medea* tragedyasından aldığı dile getirmiştir (Hamilton, 2013). Dolayısıyla, *Kasırga Tutulması*'nda metinlerarası unsurlar göndergenin göndergesi olarak yer almaktadır.

Esch'in Medea ile özdeşim kurmasındaki belirleyici etmenlerden birinin babası ve erkek kardeşleriyle olan ilişkisi olduğu gözlemlenmektedir. Annesinin ölümünden sonra Esch ve erkek kardeşleri arasında bir bağ oluştuğu, Esch'in özellikle Skeetah'ya yakın olduğu anlaşılmaktadır:

Adımlarımız uygundu. Yüzüm gergin ve sıcaktı ve burnuma gelen havayı su gibi hissediyordum. Havada yüzüyordum adeta. Vücudum yapması gerekeni yapıyordu: Hareket ediyordu. Skeetah beni bırakmazdı. Ben onun dengiydim. Skeetah biraz daha hızlandı. Hâlâ yanında olduğum için kolumu gevşek tutuyordu. Sonra dönüp bana baktı ve kocaman bir tebessüm verdi. İşte, gümüş rengi bir şey. Yanağında jilet vardı. Medea da Argonatlara katılmak için kardeşiyle böyle el ele mi kaçmıştı? O da her adımını, bir kuşun uçmadan önceki sıçrayışı gibi mi hissediyordu? (Ward, 2011: 80-81).

Esch kendisi ve erkek kardeşi Skeetah'ı Medea ve kardeşiyle bir tutmaktadır. Öte yandan eşinin ölümünün travmasını atlamaamış olan baba, çocukları ile sağlıklı bir ilişki kuramamıştır. Esch, babasının davranışlarını ve evi idare edişini roman boyunca sık sık annesi ile karşılaştırılmakta ve annesinin hayatta olduğu günlere derin bir özlem duymaktadır. Esch'in babasına dair duyguları, Medea'nın babasını terk ettiği sahneye yansımaktadır: "İason'un peşinden gitmeye karar verip erkek kardeşiyle birlikte babasından kaçtığı Medea'nın gördüğü de bu muydu? Babasının o gösterişli kıyafetinin altındaki küçük omuzlu adamı mı görmüştü?" (Ward, 2011: 75). Esch'in kendi babasının "küçük omuzlarını" diğer bir deyişle güçsüzlüğünü vurguladığı görülmektedir. Esch'in babası, içinde bulunduğu buhran yüzünden genç kızın ihtiyacı olan güçlü baba figürünü sağlayamamaktadır.

Esch'in annesinin ölümü ve babasının duygusal ihmali nedeniyle içine düştüğü boşluk hissini, erkek arkadaşları özellikle de Manny ile yaşadığı cinselliğe dayanan ilişki ile doldurmaya çalıştığı görülmektedir. Ancak, Manny başka bir genç kızla ilişkisini sürdürmektedir ve Esch'in bebeğinin babası olduğunu kabul etmez. Manny ile yüzleşen Esch, romanın bu bölümünde Medea ile tam bir özdeşim içerisindedir: "“Seni sevmişim!” Bıçağı saplayan Medea'ydı bu. Kesen Medea. Tırnaklarımı yüzüne geçirdim ve bıraktıkları izler kızarıp kanlandı" (Ward, 2011: 223). Medea'nın İason'dan öç almak için İason'un yeni karısının ve kendi çocuklarını öldürmesini hatırlatan bu alıntı, Medea'nın ana tanrıçanın olumsuz tarafını yansıtan yönünü vurgulamaktadır. Medea, can veren ve can alandır. Esch, Medea'dan farklı olarak öç almak için kendi çocuğunu öldürmeyi düşünmemektedir. Medea'nın 'öldüren anne' sureti romanda China karakterine yansıtılmıştır. China, "tanrıça"dır (Ward, 2011: 40). China pitbul cinsi bir köpek olmakla beraber romanda insan karakterler kadar önemli bir yere sahiptir. China, romanda Esch'in kendisini özdeşleştirdiği bir dişi ve anne figürüdür. China, örnek alabileceği bir anneden yoksun olan Esch için rol model teşkil etmektedir. China'nın gebeliği ve doğumu Esch'in kendi hamileliğini kabullenme süreci ile eş zamanlıdır. Esch, anneliği China'yı gözlemleyerek öğrenmeye çalışmaktadır.

Yaklaşan kasırga Esch'in hafızasında annesine dair anıların canlanmasına neden olur. Elaine Kasırgası sırasında Esch'in annesi Junior'a hamiledir ve çocuklarını kasırgadan korumayı başarmıştır. Şimdi bir başka kasırgadan annesinin korumasından yoksun olan Esch'in kendisi hamiledir. Karnındaki bebeği koruyabilmek için Medea gibi sihir yapabilmeyi dileyen Esch, annesini hatırlayarak kendi anneliğini gerçekleştirmeye çalışmaktadır:

Annem, Elaine'e sert bir yanıt vermişti. Onunla tartışmıştı. Bizi korumuş güvende olmamızı sağlamıştı. Vücudumdaki şey artık bir sır olmaktan çıkmıştı: Ben onu güvende tutabilecek miydim? Ben bu kasırgayla konuşabilseydim, zarar vermemesi için Medea gibi büyü yapabilseydim, serçeparmağımın tırnağı kadar olan bu bebek duyar mıydı? Konuşmak, doğduktan sonra beni hatırlamasını sağlar mıydı? Bana Manny'nin suratıyla, onun altın teniyle, benim saçlarımla bakar mıydı? Pembe parmaklarını uzatıp beni tutar mıydı? (Ward, 2011: 238).

Alıntıda İason'un canını kurtarmak için sihir yapmasına gönderme yapılan Medea, daha sonra ölümle ilişkilendirilir. China'nın kendi yavrularından birini öldürmesi doğuran anneden öldüren anneye geçişe, dolayısıyla Medea'ya bir göndermedir: "Nefes nefese kalan babam, "Neden?" dedi Randall'a ve tepesinde duran Koca Henry'ye. Kanlar kolundan aşağıya süzülüyordu. Babamın bileğini sarıp kanamayı durdurmaya çalıştılar. Skeetah önüne gelen materyalleri tekmeliyordu. China'nın ağzı, Medea'ninki kadar kanlı, gözleri parlaktı. Konuşabilse ona şunu sorardım: *Annelik böyle bir şey mi?* (Ward, 2011: 146). Esch, China'nın yaptığını anlamlandırmaya çalışırken, anneliğin çift yönlü doğasını sorgulamaktadır. Chian, hasta olduğu için yaşayamayacak ve acı çekecek olan yavrusunu öldürmüştür. Bu durum Medea'nın Korinthos'lular tarafından öldürüleceklerini bildiği oğullarını

kendisinin öldürmesini hatırlatır: “Mutlaka ölmeleri gerekiyor ve onları doğuran anneleri alacak canlarını” (Euripides, 2014: 46).

Medea'nın ölüm ile özdeşleştirildiği bir başka bölüm, Katrina kasırgasının başlangıcında yer almaktadır. Kasırgayla gelen yağmur ve sel Medea'nın Argonotlarla yaptığı ölümcül deniz yolculuğa ilişkilendirilir:

Uyumadan önce televizyondan gelen titrek ışıkta biraz kitap okudum. Antik Yunan'da bütün kahramanlar, Medea, sakat kardeşi, perişan babası için su ölüm demektir. Banyonun tuvaletinde dışarıda metalin metale değen sesini duydum, kırık bir makine suya batan bir mezar taşı gibi başka bir makineye çarpıyordu ve o an fırtınanın şiddetli yağmuru getirdiğini anladım (Ward, 2011: 234).

Suyun ölümle eş tutulduğu bu alıntıda, Esch kendisini açık bir biçimde Medea ile özdeşleştirilmektedir. Kasırğa şiddetini arttırdıkça, Esch ve ailesi için yaşam şartları zorlaşmaktadır. Esch'in elektrik kesintisine rağmen *Mitoloji* kitabını okuduğu görülmektedir.

Gaz lambasında okumaya çalışıyordum ama kelimelerin sesi, durmadan evin üzerine düşen yağmurun ve rüzgarın sesini bastıramıyordu; parça parça duyuyordum kelimeleri sanki. İason yeniden evlenmişti ve Medea feryat ediyordu. *Sürgün, aman Tanrım, aman Tanrım, yapayalnız. Sonra: Ölüm, ah, ölümden sonra çekişme bitecek. Yaşamın bu kısa günü sona erdi.* Nerede kaldığımı bile işaretlemeyen kitabı kapattım ve üstüne oturdum (Ward, 2011: 245).

Esch'in bir felaketin ortasında dahi Medea'nın öyküsünü okumaya çalışması, bir anne figürü ve özdeşim kurduğu bir hayali arkadaşı olarak Medea'ya sığınması olarak yorumlanabilir. Kasırganın, muhtemel bir ölümü çağrıştırması Medea'nın ölüme dair sözleri ile verilmiştir. Hamilton'ın Euripides'in *Medea* tragedyasından doğrudan aldığı monolog ile miti Medea'nın ağzından aktardığı görülmektedir: “Sürgünüm şimdi, ah tanrım, ah tanrım. Kimse yardım edemez bana. Yalnızım. Ölümle, ah, ölümle yaşamın çekişmesi sonlansın, Yaşamın kısa günü bitti” (Euripides, Akt. Hamilton, 2013). Medea, bir ana tanrıça görünümü olarak yaşamı sonlandırma gücünü elinde tutmaktadır.

Medea'nın İason'un genç karısı ve daha sonra kendi öz oğullarına ölüm getirmesi ile Katrina Kasırgası'nın Mississippi'ye yıkım ve ölüm getirmesi özdeşleştirilmiştir. Katrina, Medea'dır:

Camı ve taşı ipele bağlayıp parçaları yatağımın tepesine asacaktım. Böylece karanlıkta parlayıp Katrina'nın, körfeze dalarak **kıyım yapan annenin** hikayesini anlatabileceklerdi. Onun savaş arabası fırtınaydı, öyle büyük ve karaydı ki **Yunanlılar onu görse ejderhaların çektiğini düşünürdü**. Bizi kemiklerimize kadar kesip yaşamamıza izin veren, yeni doğan bumburuşuk bebekler, kör köpek yavru, yumurtasından yeni çıkmış güneşe hasret yavru yılanlar gibi çıplak ve şaşkın bırakan **katil anneydi o**. Bize karanlık Körfez'i ve tuzlanmış bir arazi bırakmıştı. Bize sürünmeyi öğrenmeyi bırakmıştı. Kurtulmayı bırakmıştı. Katrina, başka bir anne, kocaman, merhametsiz elleriyle can almaya gelene kadar hatırlayacağımız anneydi (Ward, 2011: 275). (vurgu eklenmiştir)

Katrina Kasırgasını kişileştirerek kendisine yüklenen 'kıyım yapan anne', 'katil anne' 'kocaman, merhametsiz elleriyle can almaya gelen anne' ifadeleri doğrudan Medea'ya ve onun temsil ettiği Ana tanrıçaya göndermedir. Paglia, kasırğa ya da hortum kurbanlarının “içgüdüsel olarak ‘Doğa Ana’nın öfkesinden” söz ettiklerini hatırlatır (Paglia, 2014: 51). Dolayısıyla çağdaş dünyada yaygın olarak Semavi dinler benimsenmiş olsa da yaşamın yıkıcı gücünün Doğa Ana'nın elinde olduğu inancı yitirilmemiştir. Katrina'nın ejderhaların çektiği savaş arabası Medea'nın savaş arabasıdır. Euripides'in *Medea* tragedyasında, Medea çocuklarını öldürdükten sonra büyükbabası Helios'un gönderdiği ve ejderhaların çektiği büyülü bir arabayla Korinthos'tan gider (Euripides, 2014: 52). Katrina, romanda Medea'nın kasırgaya dönüşmüş hali olarak resmedilmiştir. Kasırğa Esch, ailesi ve tüm diğer felaketzedelerin sahip olduğu her şeyi ellerinden almış ancak onları sağ bırakmıştır. Tufandan sonra yeni bir hayatın başlaması gibi kasırgadan sonra da yeni bir hayat başlayacaktır. Bu yeni hayatın en önemli sembolü ise Esch'in karnında taşıdığı bebektir. Çok genç bir anne olarak Esch'in kendisi ve henüz doğmamış bebeği yaşama dair potansiyeli ve umudu temsil etmektedir.

Romanda Medea'ya yapılan son anıştırma aynı zamanda romanın son paragrafını oluşturmaktadır. Roman, kasırganın yarattığı yıkımın ardından Esch'in geleceğe dair umudunu yansıtmaktadır:

China. Dönecek, içinden fişkıran sütle, dimdik ayakta duracak. Çukur'da yaptığımız ışık çemberine bakacak ve ona baktığımı, mücadele ettiğimi görecek. China havlayarak bana abla diyecek. Yıldıza boğulmuş gökyüzünde beklemekten doğan koca bir sessizlik var. Benim anne olacağımı bilecek (Ward, 2011: 278).

Bu alıntıda Esch'in kendini anne sıfatı ile China ile ve daha derin anlamda tüm anneleri temsil eden ilksel Ana Tanrıça ile özdeşleştirdiği görülmektedir. "Yıldıza boğulmuş gökyüzünde beklemekten doğan koca sessizlik" yaratılış mitlerinde anlatılan karanlık ve boşluktan ibaret kaosa gönderme yapmaktadır. "Benim anne olacağımı bilecek"⁴ cümlesi Esch'in 'anne' yani kaostan evreni, hiçlikten varlığı yaratan ilk yaratıcı tanrıça olduğunu göstermektedir. Yaratıcı tanrıça ilk olarak kendine isim verir: "anne". Yaratılış söz ile dolayısıyla adlandırma ile başlamıştır. Esch 'I am a mother' (anneyim) diyerek kendini tanımlar. Telostan logosa, düşünceden varlığa geçiş Esch'in bir ana tanrıça figürü olarak kendini adlandırması ile gerçekleştirilir. Mitolojide ve Semavi dinlerde aktarılan Tufan anlatılarında, tüm dünyayı sular altında bırakıp canlıları yok eden tufanın ardından seçilmiş ve kurtarılmış kişiler ile yaşamın yeniden başladığı anlatılmaktadır. Romanın sonunda Esch, tufanın ardından yeni yaşamı başlatacak olan anne olarak yer almaktadır.

SONUÇ

Amerikalı yazar Jesmyn Ward, *Kasırğa Tutulması* (Salvage the Bones) adlı romanının karşılaştırmalı edebiyat verilerinden yararlanarak metinlerarasılık bağlamında incelendiği bu çalışmada eserin Yunan mitolojisinde yer alan Medea mitini dönüştürerek yeniden ürettiği tespit edilmiştir. Mitik bir figür olarak Medea, özellikle Euripides'in *Medea* tragedyasının Batı edebiyatına etkisi ile edebiyat ve sanat tarihinin her döneminde yeniden üretilmiştir. Jesmyn Ward'ın romanında Medea miti dönüştürürken Edith Hamilton'ın *Mitoloji* (Mythology: Timeless Tales of Gods and Heroes) adlı kitabını kaynak aldığı görülmüştür. Hamilton'ın eseri roman içerisinde başkahraman Esch'in sık sık başvurduğu bir sığınak olarak yer almaktadır. Medea ise romanın karakterlerinden birine dönüşerek Esch'in öyküsünde yeniden yaşam bulmaktadır.

Jesmyn Ward'ın *Kasırğa Tutulması* adlı romanında Medea mitini yeniden üretirken daha çok alıntı, anırtırma, gönderge ve yeniden yazım yöntemlerine yer verdiği görülmüştür. *Kasırğa Tutulması* Mississippi'nin körfez kıyısında yaşayan yoksul bir Afrikalı Amerikalı ailenin Katrina Kasırgası öncesi ve sonrası yaşadıkları on iki günlük süreci anlatmaktadır. Romanın kahramanı Esch, on dört yaşında bir lise öğrencisidir ve hamiledir. Esch, bebeğin babasının bebeği kabul etmemesiyle çok genç yaşta büyük bir sorumluluk ile yüzleşir. Annesini ölümüyle örnek alabileceği bir anne modelinden yoksun olan Esch'in köpekleri China'yı anne modeli olarak görmesi dikkat çekmektedir. China, romanda Esch ile birlikte Medea ile özdeşleştirilen karakterlerden biridir. Medea'ya atfedilen çocuk katli, romanda China üzerinden verilmiştir. Medea'nın yıkıcı yönünü yansıtan bir diğer unsur ise Katrina Kasırgası'dır. Şehirleri ve insanları yıkıp yok eden Katrina can alan ana tanrıça olarak resmedilmiştir. Roman boyunca Medea, başkahraman Esch, pitbul köpeği China ve Katrina Kasırgası arasında annelik, yaşam ve ölüm kavramları bağlamında özdeşim kurulduğu görülmüştür. Romanın sonunda Esch, yaşam-ölüm-yeniden doğuş döngüsünü tamamlayacak ana tanrıça figürü olarak verilmiştir.

Jesmyn Ward, bilinçli bir şekilde metilerarasılık yöntemine başvurarak genç Afrikalı Amerikalı kahramanı ile Medea arasında doğrudan bir ilişki kurmuştur. Yazarın bu sayede Batı kültürünün en önemli mitolojik figürlerinden birini günümüze taşıdığı ve seçtiği başkahraman ile Afrikalı Amerikalı kimliği ve kültürünü batı kültürü ile buluşturduğu anlaşılmaktadır.

KAYNAKÇA

Allen, G. (2000). *Intertextuality*, Routledge, Taylor and Francis Group, London.

Aktulum, K. (2018). "Metinlerarasılık Görüngüsünde Gerçeklik ya da Metnin Göndergeselliği". *Bilig*, Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi Sayı 85: 233-256

Aktulum, Kubilay (2000), *Metinlerarası İlişkiler*, Ankara: Öteki Yayınları.

Aktulum, Kubilay (2011), *Metinlerarasılık/Göstergelerarasılık*, Ankara: Kanguru Yayınları.

Bal, M. (2009). *Narratology: Introduction to the Theory of Narrative*. Univ. of Toronto, Toronto:

Bahtin, Mihail (2014), *Karnavaladan Romana: Edebiyat Teorisinden Dil Felsefesine Seçme Yazılar*, çev. Cem Soydemir, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Cuddon, J.A. (1999). *The Penguin Dictionary of Literary Terms and Literary Theory*, England: Penguin Books.

Euripides (2014). *Medea*. Çeviren: A. Çokona, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

⁴ Orijinalinde "She will know that I am a mother" (Ward, 2011: 258).

- Genette, G. (1997). *Palimpsests: Literature in the Second Degree*. Newman, C. & Doubinsky, C. (transl.). Lincoln- London: University of Nebraska Press.
- Hamilton, E. (2013). *Mythology: Timeless Tales of Gods and Heroes*. New York: Little, Brown and Company, e-kitap. Erişim: <http://www.monasticorderofknights.org/library/General/Mythology-%20Edith%20Hamilton.pdf>
- Hinds, S. (1993). “Medea in Ovid: Scenes from the Life of an Intertextual Heroine”. *Materiali e Discussioni per l’analisi Dei Testi Classici*, 30, 9–47. <http://www.jstor.org/stable/23209071>.
- Homer, 2008 *Odyseia*
- Hoover, Elizabeth (August 30, 2011). “Jesmyn Ward on 'Salvage the Bones'”, The Paris Review, <http://www.theparisreview.org/blog/2011/08/30/jesmyn-ward-on-salvage-the-bones/>
- Irwin, W. (2004). “Against Intertextuality”, *Philosophy and Literature*, 28 /2, pp.227-242.
- Kristeva, J. (1981). *Desire in Language: A Semiotic Approach to Literature and Arts*.
Translated by: Thomas Gora, Alice Jardine and Leon S. Roudiez. Oxford: Blackwell.
- Leitch, V. B., Et al. (Eds.) (2001). *The Norton Anthology of Theory and Criticism*, W. W. Norton and Company, London.
- McCallum-Barry, C. (2014). “Medea Before and (a little) After Euripides”. *Looking at Medea*, (David Stuttard Ed.), London: Bloomsbury Publishing, 23-34.
- Paglia, C. (2014). *Cinsel Kimlikler: Nefertiti’den Emily Dickinson’a Sanat ve Çöküş*. Çeviren: A. Hazaryan ve F. Demirci, İkinci Basım, Ankara: Epos Yayınları.
- Rifat, Mehmet (1992), *Göstergebilimin ABCsi*, İstanbul: Simavi Yayınları
- Rifat, M. (2012). *XX. Yüzyılda Dilbilim ve Göstergebilim Kuramları*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Rose, M.A. (1995). *Parody: Ancient, Modern and Post-modern*, USA: Cambridge University Press.
- Vasilopoulos, Christopher (2014) Through a Glass Darkly, *Jung Journal*, 8:1, 41-56, DOI: 10.1080/19342039.2014.866033
- Yetim, A. (2019). “Modern Dünya Edebiyatında Medea Mitinin Görünümlerine Arketipsel Bir Yaklaşım”. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ward, J. (2011). *Salvage the Bones*. New York: Bloomsbury.
- Ward, J. (2011). *Kasırğa Tutulması*. (Çev.) Solina Silahlı. İstanbul: Doğan Kitap.
- Worton, Michael and Judith Still, eds. 1990. *Intertextuality: Theories and Practices*. Manchester: Manchester University Press.
- Zengin, M. (2016). “An Introduction to Intertextuality as a Literary Theory: Definitions, Axioms and the Originators”. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 25/1, s.299-326